

Bir üniversite hastanesinde çalışan asistan hekimlerin HIV-AIDS olgularına yaklaşımı

Dr. Dilek YILMAZ

Giriş

- HIV infeksiyonunda temel bulaş yolunun cinsel yol olması, infekte kişilere karşı toplumsal önyargıya, etiketlenmeye ve ayrımcılığa maruz kalmalarına yol açmaktadır.
- Bu durum hastalığın önlenmesini ve tedavisini zorlaştırırken yayılımını kolaylaştırmaktadır.

Giriş

- Ülkemizde toplumun, HIV/AIDS konusunda yanlış ve yetersiz bilgi sahibi olduğu ve bununla bağlantılı olarak HIV ile yaşayan bireyler (HiYB)'e yönelik olumsuz tutumlar sergilediği çeşitli çalışmalarda bildirilmiştir .
- Bizim çalışmamızın amacı, bir tıp fakültesi hastanesindeki asistan hekimlerde HIV/AIDS olgularına karşı olan önyargının boyutunun ortaya çıkarılması ve bu önyargı nedenlerinin araştırılmasıdır.

Bulgular

- Çalışmamız, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan asistan hekimlere yönelik 2-12 Temmuz 2021 tarihleri arasında düzenlenen tanımlayıcı-kesitsel bir anket çalışmasıdır.
- Anket formu
  - ✓ demografik özellikleri değerlendiren 5 soru,
  - ✓ HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeyini ölçen 15 soru,
  - ✓ HIV/AIDS hakkındaki önyargılarını değerlendiren 10 soru olmak üzere 30 sorudan oluşmaktadır.
- Verilerin hesaplanmasında Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 22 (Inc. Chicago, Illinois, ABD) istatistik paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

- Asistan hekimlerin %78.2'si (115/147) anketi doldurdu.
- Katılımcıların %54.8'si erkek olup yaş ortalaması 29.5 ± 3.3 ' dü.
- ✓ Katılımcıların %90'dan fazlası HIV infeksiyonunun tek bulaş yolunun homoseksüel cinsel ilişki olmadığı (%98.3),
- ✓ solunum solu ve el sıkışma ile bulaşmadığı (%94.8 ve %97.4),
- ✓ kontrolsüz kan transfüzyonu ile (%99.1) ve transplesantal yol ile bulaştığı (%92.2),
- ✓ bariyer yöntemlerinin cinsel bulaşı azalttığı (%91.3) ve
- ✓ tedavi ile kontrol edilebilen bir hastalık (%94.8) olduğu bilgisine sahipti (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların HIV enfeksiyonu ilgili bilgi sorularına verdikleri yanıtlar

BİLGİ SORULARI	CEVAPLAR	n %
HIV korunmasız her türlü cinsel ilişkiyle bulaşır.	Doğru	72 (62.6)
HIV aynı havuzda yüzme ve aynı tuvaleti kullanma yoluyla bulaşır.	Yanlış	85 (%73.9)
HIV emzirme yoluyla bulaşır.	Doğru	78 (%67.8)
HIV ile yaşayan kişilerin ısırma veya tükürmesi sonucu bulaş riski ihmal edilebilecek kadar düşüktür.	Doğru	68 (%59.1)
HIV ile yaşayan kişilerin seks oyuncaklarını kullanma sonrası bulaş riski ihmal edilebilecek kadar düşüktür.	Yanlış	59 (%51.3)
HIV ve AIDS kavramları aynı anlama gelmektedir.	Yanlış	98 (%85.2)
Yaşam boyu ilaç kullanımı gerekir.	Doğru	74 (%64.3)
HIV/AIDS'ten korunma için geliştirilmiş etkili aşılardan vardır.	Yanlış	82 (%71.3)

Bulgular

- **Asistan hekimlerin HIV ile yaşıyan hastalarına karşı tutumları**
- Hekimlerin % 73'ü hekim olmanın HIV bulaşı açısından riskli olduğunu düşünüyor,
- Hekimlerin %90.5'i ameliyata alacağı hastanın HIV durumunu bilmek istiyor,
- %55.7'si HIV pozitif hastayı ameliyat etmekten çekiniyor,
- %18.2'si klinikte yatarken HIV test sonucu pozitif çıkan hastayı hemen taburcu etmek istiyordu.
- %34,8'i HIV pozitif hasta ile diğer hastaların aynı odada kalmasının doğru olmadığını düşünüyordu.

Bulgular

- **Asistan hekimlerin HIV ile yaşıyan hastalarına karşı tutumlarının demografik verilerle ilişkisi**
- Kadınlar, erkeklere ve evliler bekarlara kıyasla HIV sonucu pozitif hastayı ameliyat etmekten daha çok çekiniyordu ($p=0.046$; $p=0.049$).
- Cerrahi kliniklerde çalışan hekimler HIV sonucu pozitif hastayı taburcu etme konusunda daha aceleciydi ($p=0.036$).

Bulgular

- ✓ **Asistan hekimlerin yakın çevrelerindeki HIV ile yaşayan kişilere karşı tutumları**
- ✓ Katılımcıların %18.3'ü HIV pozitif sağlık çalışanı ile aynı ortamda çalışmak istemiyor,
- ✓ %77.3'ü çocuğunun HIV ile yaşayan bir bakıcısı olmasını istemiyor,
- ✓ %29.6'sı yakınına HIV pozitif bir sağlık personelinin hizmet vermesini istemiyor,
- ✓ Katılımcıların %86.1'i HIV hakkındaki bilgilerinin güncellenmesi için eğitim düzenlenmesine olumlu bakıyordu.
- **Asistan hekimlerin yakın çevrelerindeki HIV ile yaşayan kişilere karşı tutumlarının demografik verilerle ilişkisi**
- Bekarlar HIV pozitif sağlık çalışanı ile aynı ortamda çalışmayı evlilere göre daha az istiyordu ($p=0.034$).

Tartışma

- Bayrak ve arkadaşlarının doktor ve hemşirelerin katılımıyla yaptığı bir anket çalışmasında HIV/AIDS'in tedavi edilebilir bir hastalık olduğunu bilenlerin oranı yarıdan azdır (%44). (Bizim çalışmamızda ise %94.8)
- Yaptığı işi HIV/AIDS açısından riskli bulan katılımcıların oranı %88'dir. (Çalışmamızda %73)
- HIV/AIDS'li hastaların ameliyatında bulunmaktan kaçınan cerrahi branş katılımcılarının oranı %50'dir. (Bizim çalışmamızda %55.7).

Tartışma

- Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi (AEAH)'nde 2005'te yapılan, katılımcıların çoğunu doktorların oluşturduğu bir çalışmada (80 doktor ve 58 hemşire) HIV/AIDS'in yalnızca homoseksüellerin hastalığı olduğunu düşünenlerin oranı %95 bulunmuştur.
- Avustralya'da yapılan bir çalışmada, ayrımcılığın HIV'li olguyla ve homoseksüellerle karşılaşma oranıyla doğru orantılı olarak azaldığı görülmüştür.
- Başka bir çalışmada HIV hakkında geniş bilgi sahibi olma, etiketleme ve ayrımcılık konulu eğitimlere katılmış olma, yüksek eğitim düzeyine sahip olma ve dindar olmamanın etiketleme ve ayrımcılığı azalttığı gözlenmiştir

Sonuç

- Sağlık alışanları arasında HIV/AIDS'e karşı var olan önyargının nedenlerinden bir tanesi, hastalıkla ilgili bilgi yetersizliğidir.
- Bilgi eksikliği, önyargı oluşumuna neden olan faktörlerin küçük bir bölümünü oluşturmaktadır.
- Bilgi eksikliği dışındaki faktörler araştırılmalıdır.

Sonuç

- Tıp fakóltesi eğitimlerinde özellikle tıbbi bilgilerin yanında HIV ile ilgili pozitif tutum kazandırabilecek bilgilere de yer verilmelidir.
- Gerek tıp fakóltesi eğitimlerinde gerekse asistanlık eğitimlerinde ayrımcılığın zararlarının vurgulanmasının bu hastaların tanı, tedavi ve takibinde fayda sağlayacağını düşünmekteyiz.